
MONOGRAFIE PRAWNICZE

POREĆCZENIE
ANALIZA INSTYTUCJI
I PERSPEKTYWA
KODYFIKACYJNA

ROMAN TRZASKOWSKI

Wydawnictwo C. H. Beck
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

MONOGRAFIE PRAWNICZE

ROMAN TRZASKOWSKI • PORECZENIE. ANALIZA INSTYTUCJI
I PERSPEKTYWA KODYFIKACYJNA

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Piotr Stępiak

**ŚRODKI PENALNE WE FRANCJI I POLSCE. DOKTRYNA,
LEGISLACJA, PRAKTYKA**

Leszek Wilk

HAZARD. STUDIUM KRYMINOLOGICZNE I PRAWNE

Bronisław Bartusiak

KARA ŚMIERCI W ŚWIETLE SPORU O RACJONALIZACJĘ KARY

Arkadiusz Michalak

**INTERES PUBLICZNY I JEGO ODDZIAŁYWANIE
NA POWSTANIE, TREŚĆ I WYKONYWANIE PRAW
WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ**

Katarzyna Witkowska-Rozpara

**PRZESTĘPCZOŚĆ, ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU
A POLITYKA KARNA**

Marcin Adamczyk

**ŚWIADEK KORONNY. ANALIZA PRAWNO-
-KRYMINALISTYCZNA**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

POREĆCZENIE
ANALIZA INSTYTUCJI
I PERSPEKTYWA
KODYFIKACYJNA

ROMAN TRZASKOWSKI

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2012

Wydawca: Natalia Adamczyk

Praca naukowa powstała w ramach prac
Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2012**
© **Instytut Wymiaru Sprawiedliwości 2012**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C. H. Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-3863-7

ISBN e-book 978-83-255-3864-4

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Literatura	XI
Rozdział I. Uwagi wprowadzające	1
Rozdział II. Przegląd obowiązującej regulacji	5
§ 1. Zagadnienia powstające na tle <i>essentiale negotii</i> umowy poręczenia (art. 876 § 1 KC)	5
I. Zobowiązanie do zapłaty własnego czy cudzego długu?	5
II. Problem kauzalności poręczenia	11
III. Umowny charakter zobowiązania poręczyciela	13
IV. Szczególne rodzaje poręczenia (podporęczenie, poręczenie zwrotne), aval	14
V. Poręczenie a inne instytucje prawne	15
1. Poręczenie a kumulatywne przystąpienie do długu	15
2. Poręczenie a solidarność dłużników dla celów zabezpieczenia	17
§ 2. Przesłanki „samoistne” skuteczności poręczenia (inne niż wynikające z akcesoryjności)	19
I. Kształtowanie treści umowy	19
1. Swoboda umów	19
2. Problem poręczenia za długi osobiste	20
3. Problem poręczenia za długi niezaskarżalne	20
4. Problem dookreślenia zakresu poręczenia	22
4.1. Określenie osoby dłużnika głównego	23
4.2. Poręczenie za dług przyszły	25
4.3. Poręczenie globalne	36
4.4. Zakres czasowy poręczenia	42
4.4.1. Bezterminowe poręczenie za dług przyszły ...	42
4.4.2. Zastrzeżenie terminu wyznaczającego zakres poręczenia	49
II. Zgoda dłużnika	55
III. Formalizm kontraktowy	57
IV. Dodatkowa ochrona konsumenta	65
1. Poręczenie niewspółmierne do majątku i dochodów poręczyciela	65

2. Poręczenie długotrwałe	67
V. Tak zwana konwersja ustawowa	68
§ 3. Zagadnienia związane z zawarciem umowy poręczenia	75
I. Szczególne regulacje dotyczące sposobu zawarcia umowy poręczenia.....	75
1. Tryb zawarcia umowy	75
2. Poręczenia dorozumiane (ustawowe) – zlecenie udzielenia kredytu.....	76
II. Umowa poręczenia na rzecz osoby trzeciej.....	78
§ 4. Stosunek między poręczycielem a wierzycielem (stosunek poręczenia).....	79
I. Obowiązki poręczyciela względem wierzyciela.....	79
1. Zakres akcesoryjnego zobowiązania poręczyciela...	79
2. Nieakcesoryjna odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez poręczyciela	90
3. Zarzuty poręczyciela.....	92
3.1. Zarzuty „akcesoryjne” poręczyciela i ich ograniczenia	92
3.1.1. Problem potrącenia.....	92
3.1.2. Problem uprawnień prawokształtujących przysługujących dłużnikowi	95
3.1.3. Problem przedawnienia	100
3.2. Ograniczenia akcesoryjności w zakresie zarzutów.....	105
3.2.1. Korzystne dla poręczyciela	105
3.2.2. Niekorzystne dla poręczyciela.....	106
3.2.3. Zarzuty własne poręczyciela	108
4. Zależność między poręczeniem a długiem głównym.....	109
4.1. Problem subsydiarności poręczenia modelowego	109
4.2. Odpowiedzialność „jak dłużnik solidarny”.....	126
4.3. Subsydiarność umowna	128
5. Zależność między poręczeniem a zabezpieczeniem rzeczowym	129
II. Obowiązki wierzyciela	132
1. Obowiązki informacyjne.....	132
2. Obowiązek lojalności wierzyciela	137
§ 5. Stosunek między poręczycielem a dłużnikiem	142
I. Prawa i obowiązki poręczyciela.....	142
1. Roszczenia poręczyciela po zaspokojeniu wierzyciela.....	142

2. Obowiązek poręczyciela zawiadomienia dłużnika i skutki jego naruszenia	150
II. Obowiązki dłużnika	154
1. Obowiązek zawiadomienia o zapłacie	154
2. Obowiązek zwolnienia poręczyciela z zobowiązania	155
§ 6. Wielość poręczycieli	157
I. Uwagi ogólne	157
II. Stosunek poręczycieli do wierzyciela	158
III. Stosunki między poręczycielami	162
IV. Wzorzec DCFR	166
Rozdział III. Propozycja przepisów	173
Indeks rzeczowy	179

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

DCFR.....	<i>Draft Common Frame of Reference</i>
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KsięgWieczU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
KZ	rozporządzenie z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.)

2. Czasopisma i publikatory

Acta UW r	Acta Univeristatis Wratislaviensis
Dz.U.	Dziennik Ustaw
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
NP	Nowe Prawo
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSP i KA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
Pał.	Palestra
PB	Prawo Bankowe
PiP	Państwo i Prawo
PPH.....	Przegląd Prawa Handlowego
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rej.	Rejent
RPEiS.....	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
TPP.....	Transformacje Prawa Prywatnego

3. Inne skróty

kom.	komentarz
n.	następna (y, e)
Nr	numer
pkt	punkt
por.	porównaj
poz.	pozycja
s.	strona
SN	Sąd Najwyższy
t.	tom
z.	zeszyt
zob.	zobacz

Literatura

- Bar Ch. v., Clive E.* (red.), Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR), Munich 2009
- Bączyk M.*, Glosa do uchwały SN z 5.5.1993 r., III CZP 54/94, PB 1994, Nr 4
- Bączyk M.*, Odpowiedzialność cywilna poręczyciela, Toruń 1982
- Bączyk M.*, Poręczenie przyjmowane wobec banków za zobowiązania jednostek gospodarki uspołecznionej, PiP 1986, z. 11
- Bączyk M.*, Poręczenie w świetle przepisów prawa bankowego z 1997 r., PB 1998, Nr 2
- Chlamtacz M.*, Problem posiłkowości (subsydiarności) poręki w polskim kodeksie zobowiązań, RPEiS 1937, z. 1
- Czachórski W.*, Czynności prawne przyczynowe i oderwane w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1952
- Czachórski W., Brzozowski A., Sajjan M., Skowrońska-Bocian E.*, Zobowiązania. Zarys wykładu, Warszawa 2007
- Domański L.*, Instytucje kodeksu zobowiązań. Część szczególna, Warszawa 1938
- Drapała P.*, Glosa do wyroku z 15.12.2000 r., IV CKN 197/00, PiP 2001, z. 11
- Drapała P.*, Glosa do wyroku z 12.10.2001 r., V CKN 500/00, PS 2002, Nr 10
- Drozd E.*, Z problematyki wielości poręczycieli w świetle kodeksu cywilnego, NP 1971, Nr 1
- Frańczuk M.*, Obowiązywanie zasady swobody umów a możliwość kształtowania treści umowy poręczenia w warunkach rzeczywistej nierówności stron kontaktu, [w:] *B. Gnela* (red.), Ustawowe ograniczenia swobody umów. Zagadnienia wybrane, Warszawa 2010
- Frańczuk M.*, Specyfika prawna poręczeń bliskich krewnych, TPP 2001, Nr 3
- Gołaczyński J.*, [w:] *E. Gniewek* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2010
- Grzybowski S.*, [w:] *S. Grzybowski* (red.), System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, Ossolineum 1976
- Gutowski M.*, Nieważność czynności prawnej, Warszawa 2006
- Hyb I.*, Glosa do wyroku SN z 4.12.2008 r., I CSK 212/08, TPP 2010, Nr 2
- Kasprzyk R.*, Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 30.9.1996 r., III CZP 85/96, Pal. 1997, Nr 5–6
- Korzonek J.*, [w:] *J. Korzonek, I. Rosenblüth*, Kodeks zobowiązań. Komentarz, t. I, Kraków 1936
- Lewaszkiwicz-Petrykowska B.*, Glosa do uchwały SN z 30.9.1996 r., III CZP 85/96, OSP 1997, Nr 7–8, poz. 139

- Longchamps de Berier R.*, Uzasadnienie projektu kodeksu zobowiązań, t. I, Warszawa 1936
- Longchamps de Berier R.*, Zobowiązania, Lwów 1939
- Łętowska E.*, Charakter przejścia długu i poręczenia w kodeksie cywilnym, RPEiS 1967, z. 2
- Łętowska E.*, [w:] *Z. Radwański* (red.), System prawa cywilnego, t. III, Prawo zobowiązań – część ogólna, Ossolineum 1981
- Machnikowski P.*, [w:] *E. Gniewek* (red.), Kodeks cywilny, t. I, Komentarz, Warszawa 2010
- Mikłaszewicz M.*, Zobowiązanie *del credere* a umowa o świadczenie przez osobę trzecią i poręczenie – problematyka kauzalności i akcesoryjności czynności prawnych, KPP 2005, z. 4
- Namitkiewicz J.*, Kodeks zobowiązań. Komentarz dla praktyki, t. I, Łódź 1949
- Namitkiewicz J.*, Kodeks zobowiązań. Komentarz dla praktyki, t. II, Łódź 1949
- Ogiegło L.*, [w:] *K. Pietrzykowski* (red.), Kodeks cywilny, t. II, Komentarz do artykułów 450–1088, Warszawa 2009
- Ogiegło L.*, [w:] *K. Pietrzykowski* (red.), Kodeks cywilny, t. II, Komentarz do artykułów 450–1088, Warszawa 2011
- Ohanowicz A.*, Glosa do wyroku SN z 26.8.1969 r., II CR 429/69, OSPiKA 1971, Nr 1
- Ohanowicz A.*, [w:] *A. Ohanowicz, J. Górski*, Zobowiązania. Część szczegółowa, Warszawa–Poznań 1964
- Ohanowicz A.*, [w:] *A. Ohanowicz, J. Górski*, Zarys prawa zobowiązań, Warszawa 1970
- Ohanowicz A.*, Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela, SC 1969, t. XIII–XIV
- Piekarski M.*, Glosa do wyroku SN z 26.8.1976 r., I CR 339/76, OSPiKA 1978, Nr 3
- Piekarski M.*, [w:] *J. Ignatowicz* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. 2, Warszawa 1972
- Pisuliński J.*, [w:] *F. Fojcik-Mastalska* (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2007
- Pyziół W.*, [w:] *J. Panowicz-Lipska* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 8, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, Warszawa 2004
- Radwański Z.*, Recenzja pracy M. Bączyka pt. „Odpowiedzialność cywilna poręczyciela”, PiP 1983, z. 12
- Radwański Z.*, [w:] *Z. Radwański* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 2, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2008
- Radwański Z.*, [w:] *J. Panowicz-Lipska* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 8, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, Warszawa 2004
- Radwański Z.*, *Panowicz-Lipska J.*, Zobowiązania – część szczegółowa, Warszawa 2008

- Rosenblüth I.*, [w:] *J. Korzonek, I. Rosenblüth*, Kodeks zobowiązań. Komentarz, t. 1, Kraków 1935
- Smyczyński T.*, Zagadnienie czynności prawnych abstrakcyjnych w projekcie kodeksu cywilnego, RPEiS 1961, z. 4
- Stangret-Smoczyńska A.*, Odwołanie bezterminowego poręczenia za dług przyszły, [w:] *P. Machnikowski* (red.), Prace z prawa cywilnego. Dla uczczenia pamięci Profesora Jana Kosika, Acta UW, Prawo 2009, Nr 308
- Stecki L.*, [w:] *J. Winiarz* (red.), Kodeks cywilny z komentarzem, Warszawa 1980
- Sychowicz M.*, [w:] *G. Bieniek*, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, t. II, Warszawa 2009
- Szpunar A.*, Forma umowy poręczenia, Rej. 1994, Nr 7–8
- Szpunar A.*, Glosa do wyroku SN z 24.6.1999 r., III CKN 268/98, PS 2000, Nr 6
- Szpunar A.*, O roszczeniu zwrotnym poręczyciela, [w:] *Z. Banaszczyk* (red.), Prace z prawa prywatnego, Warszawa 2000
- Szpunar A.*, O zasadzie akcesoryjności poręczenia, Pal. 1992, Nr 11–12
- Szpunar A.*, Odpowiedzialność kilku poręczycieli, Rej. 1993, Nr 12
- Szpunar A.*, Poręczenie w nowym prawie bankowym, Rej. 1998, Nr 6
- Szpunar A.*, Poręczenie za dług przyszły, PPH 1996, Nr 11
- Szpunar A.*, Uwagi o realizacji odpowiedzialności poręczyciela, Rej. 1996, Nr 11
- Szpunar A.*, Zabezpieczenia osobiste wierzytelności, KPP 1992, z. 1–4
- Szpunar A.*, Zabezpieczenia osobiste wierzytelności, Sopot 1997
- Tracz T.*, [w:] *S. Włodyka* (red.), Prawo umów w obrocie gospodarczym, Warszawa 2001
- Trzaskowski R.*, Granice swobody kształtowania treści i celu umów obligacyjnych (art. 353¹ KC), Kraków 2005
- Waźbiński A. S.*, Umowa poręczenia w nowym kodeksie cywilnym PRL, PUG 1964, Nr 8–9
- Zieliński C.*, Jeszcze w kwestii odpowiedzialności kilku poręczycieli, NP 1971, Nr 12
- Zimmermann R.*, Poręczenie cywilne, Sopot 1998
- Zoll F.*, Zobowiązania w zarysie, Warszawa 1945

Rozdział I. Uwagi wprowadzające

Trwające prace nad rekodyfikacją prawa cywilnego wiążą się nie tylko z koniecznością ponownego przemyślenia zagadnień o charakterze systemowym, rzutujących na całokształt prawa cywilnego, lecz także stwarzają okazję do krytycznego spojrzenia na kształt regulacji dotyczących poszczególnych umów nazwanych, zwłaszcza pod kątem tego, czy nadal czynią one zadość potrzebom społeczno-gospodarczym.

Potrzeby te są różne. Pierwsza, bodajże najbardziej uniwersalna, polega na dookreśleniu reżimu prawnego często występujących stosunków społeczno-gospodarczych, których spoiwem – w intencji uczestników – ma być nie tylko zaufanie do raz danego słowa, lecz także autorytet prawa wspierany siłą państwa. Jest jasne, że choć nawiązaniu tych stosunków towarzyszy intencja ich przyobleczenia w „szatę prawa”, to uczestnicy (strony) mają zwykle na względzie przede wszystkim określony rezultat społeczno-gospodarczy i nie zawsze troszczą się o szczegółowe uregulowanie prowadzących do niego skutków prawnych. Także, gdy się o to troszczą, może im nie starczyć wyobraźni, by przewidzieć wszystkie kwestie zasługujące na uregulowanie. Luki te wypełnia ustawodawca, który w oparciu o zbiorową mądrość społeczno-gospodarczą, sięgającą tysiące lat wstecz, reguluje skutki prawne w taki sposób, aby możliwie najpełniej odpowiadały zgodnej woli społeczno-gospodarczej stron, a zarazem były sprawiedliwe i racjonalne. Z wielu względów taka działalność dobrze służy efektywności nawiązywanych stosunków społeczno-gospodarczych, a stosunki te stanowią krwiobieg, którego właściwe funkcjonowanie jest bardzo ważne dla dobrostanu całego organizmu społecznego. Wystarczy wspomnieć, że dzięki uzupełniającej regulacji ustawowej uproszczona jest procedura zawarcia umowy (w typowych sytuacjach strony są zwolnione z troski o zupełność i równowagę uzgodnień), a ponadto zmniejszone jest ryzyko konfliktów między stronami i zakłóceń w ich współpracy. Omawianej potrzebie czynią zadość przede wszystkim przepisy względnie wiążące (dyspozytywne).

Potrzeba szczegółowej regulacji, dotyczącej jakiegoś często występującego typu stosunku społeczno-gospodarczego, nie sprowadza się

jednak tylko do przełożenia na język prawa (skutków prawnych) zgody na współpracę przy realizacji zamierzonych przez strony celów społeczno-gospodarczych czy też uzupełnienia albo doprecyzowania w tym aspekcie woli stron. W wielu przypadkach ustawodawca dostrzega, że nawiązanie określonego typu stosunku społeczno-gospodarczego stwarza dla stron albo jednej z nich pewne zagrożenia, które – w imię wartości zasadniczych dla porządku prawnego, takich jak godność człowieka czy sprawiedliwość społeczna – powinny być wyeliminowane albo ograniczone. Służą temu celowi normy, które wyznaczają w sposób odbiegający od zasad ogólnych obowiązki informacyjne, minimalną treść umowy (tzn. minimalny zakres konsensu, który musi być osiągnięty, aby umowa mogła wyrzucić skutki prawne), dodatkowe przesłanki jej skuteczności (np. wymagania co do formy) oraz normy regulujące w sposób imperatywny (negatywny albo pozytywny) prawa i obowiązki stron stosunku.

Z różnych powodów każda regulacja ustawowa dotycząca umów nazwanych powinna być poddawana okresowo ocenie pod kątem jej przystawalności do potrzeb społecznych. Jest tak przede wszystkim dlatego, że zmieniają się stosunki społeczno-gospodarcze i zmiany te sprawiają, iż onegdaj wystarczająca otoczka prawna przestaje wspierać efektywność stosunków społeczno-gospodarczych, a niekiedy staje się wręcz przeszkodą. W europejskich państwach byłego bloku komunistycznego zmiany te w ostatnim dwudziestoleciu mają charakter wręcz zasadniczy, sięgając samych fundamentów aksjologii prawa. Ze względu na zaawansowanie cywilizacyjne i zwiększony obieg informacji, a także zakrojone na szeroką skalę badania prawno-porównawcze, wzbogaca się ponadto „zbiorowa mądrość” ustawodawcy i odsłaniają się braki dawnych koncepcji. Wreszcie zupełnie niezależnie od zmian społeczno-gospodarczych, okres obowiązywania regulacji jest także okresem weryfikacji jej przydatności w praktyce życia społecznego oraz wymiaru sprawiedliwości. Ustawodawca – choć zasadniczo racjonalny – nie jest ani wszechwiedzący, ani nieomylny, co sprawia, że może popełniać błędy, które skutkują tym, iż regulacja ustawowa zamiast sprzyjać efektywności stosunków społecznych, wyznaczając klarowne reguły gry, efektywność tę osłabia, gmatwając relacje między stronami i antagonizując je.

Wszystkie te czynniki sprawiają, że w ramach prac rekodyfikacyjnych należy przyrzeć się również umowom nazwanym. Niniejsze opracowanie zostanie poświęcone jednej z nich: umowie poręczenia, czy-

li umowie, której zależność w stosunku do potrzeb obrotu prawnego jest szczególnie wyrazista¹, a uregulowanie niełatwe².

Opracowanie to ma charakter dokonywanego pod kątem uwag *de lege ferenda* przeglądu istniejących rozwiązań normatywnych w świetle dorobku rodzimej judykatury oraz doktryny, z uwzględnieniem tła prawnoporównawczego. Ta szczególna optyka uzasadniała rezygnację z prezentowania materii w sposób tradycyjny, monograficzny, a więc taki, w którym celem nadrzędnym jest klarowne i wyczerpujące zapoznanie czytelnika z określonym zagadnieniem. Rolę tę spełnia w wystarczającym stopniu dotychczasowy dorobek doktryny, a przede wszystkim nadal aktualna monografia *M. Bączyka* o odpowiedzialności cywilnej poręczyciela³. Systematyka niniejszej pracy, ściśle podporządkowana jej celom, zmierzać będzie do wyodrębnienia kwestii „normatywnie relewantnych”, tzn. takich, które znajdują albo powinny znaleźć odzwierciedlenie w ramach regulacji normatywnej. Z natury rzeczy szczególny akcent zostanie położony na te zagadnienia, których analiza uzasadniać może zmianę lub uzupełnienie przepisów obecnie obowiązujących.

Z góry wypada zaznaczyć, że zagadnień tych jest wiele, m.in. dlatego, że na tle rozwiązań obcych i kształtu Kodeksu zobowiązań zamieszczona w Tytule XXXII Księgi trzeciej Kodeksu cywilnego regulacja poręczenia (art. 876–887 KC) jawi się jako bardzo syntetyczna. Już *prima facie* można odnieść wrażenie, że ta bardzo ważna w gospodarce rynkowej umowa została potraktowana przez twórców Kodeksu cywilnego po macoszemu.

¹ Por. *M. Bączyk*, *Odpowiedzialność cywilna poręczyciela*, Toruń 1982, s. 7.

² Por. *M. Bączyk*, *Odpowiedzialność cywilna poręczyciela*, s. 7.

³ Por. *M. Bączyk*, *Odpowiedzialność cywilna poręczyciela*, s. 7.

Rozdział II. Przegląd obowiązującej regulacji

§ 1. Zagadnienia powstające na tle *essentiale negotii* umowy poręczenia (art. 876 § 1 KC)

Zgodnie z art. 876 § 1 KC: „Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał”.

Na tle tej – wydawałoby się oczywistej – formuły powstaje szereg bardzo poważnych zagadnień, które wymagają uwzględnienia przy podejmowaniu decyzji co do pozostawienia przepisu w obecnym kształcie.

I. Zobowiązanie do zapłaty własnego czy cudzego długu?

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że art. 876 § 1 KC¹ różni się nieco od art. 625 KZ² i różnice te nie są wyłącznie stylistyczne. O ile art. 625 KZ wskazywał, że: „Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela **do wykonania zobowiązania dłużnika** w przypadku, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał”, o tyle art. 876 § 1 KC stanowi, że: „Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela **wykonać zobowiązanie** na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał”.

W doktrynie zwrócono uwagę, że uwypuklona wyżej różnica nie jest bez znaczenia. Przez wskazanie, że poręczyciel zobowiązuje się do wykonania „zobowiązania dłużnika”, art. 625 KZ sugerował miano-

¹ Artykuł 876 § 1 KC: „Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał”.

² Artykuł 625 KZ stanowił, że: „Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela do wykonania zobowiązania dłużnika w przypadku, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał”.